

כמים אלא כמ"ש אח"כ וז"ל וכיצד משלח אותו האם בכנפיה ומפרחה עכ"ל דלשון שלח השלח הוא בידו דהקא שיאחונה ויפריחה אבל אם נתן עליה קול ופרחה מחמת הקול לא עשה המצוה כלל וכן אם נסלה וקיצץ כנפיה ושלחה עבר על העשה דבעינן שיפריחה והוא כיון שקצץ כנפיה אינה יכולה לפרוח ולכן מחויב להשהותה ומשלחה ונלע"ד דאע"פ שאח"כ לא יהיו הבנים מצב מחויב לשלחה מפני חייב של נטילה הראשונה שלא קיימה בדין ובחייב עבשו לקיימה.

והנה במכות (ע"ז) יש מחלוקת בכל לאו הניתק לעשה שאינו לוקה וסיים אם ביטל העשה בידים כ"ע ס"ל דלוקה אבל אם לא ביטלה בידים אלא שלא קיימה פליגי ר"י ור"ל חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה וכן מראה בראשונים פסקו דרק בביטלה בידים לוקה ולא בלא קיימה אבל הרמב"ם בפ"ה מסנהדרין פסק דבלא קיימה לוקה ורק בפירושה דלא קיימה אינו מפרש כפירש"י שלא קיימה מיד אלא שנתבטלה מעצמה עד שא"א לו לקיים העשה כלל והוא לא ביטלה בידים וכל זה בארנו בחי"מ סי' צ"ז סעי' ה' ע"ש (עכ"ל) דהפנים נדע דכ"ל ס"ל קיימו ולא קיימו ולא ר"ל ולפיכך פסק כן (כ"מ).

וה"פ מחברדים דבריו בכאן יפה וסתורף מה שהקשו עליו (כ"מ וזה"ש) ומקורם אומר דאם שחטה חדאי לוקה שהרי ביטלה בידים ואח"כ אומר וכן אם מתה לוקה כדומה דהוא אינו ביטול בידים אבל לא יוכל עוד לקיים העשה ואח"כ אומר ואם שלחה אחר שלקחה פטור עכ"ל כדומה דעיקר המצוה היא לאחוז אותה בכנפיה ותיכף להפריחה אך בדע"ב אפילו לקחה אם רק אח"כ שלחה פטור וקיים העשה ולכן קורם ששחטה או מתה עדין אינו חייב מלקות וזהו שאומר וכן כל מצות לית וכו' כדומה דק"ל ככאן דאמר קיימו ולא קיימו.

מ' ואח"כ אומר בא אחר וחטף האם מידו ושלחה או שברחה וכו' עכ"ל וזה"פ דזה שנתבאר דנ"ל זמן שלא שחטה ולא מתה אינו לוקה וזה כשעדין היא תחת ידו מפני שעדין יכול לקיים העשה ושלחה אבל אם אחר חטף מידו ושלחה או שברחה מעצמה היו לוקה מיד שודרו אין בידו לקיים העשה עוד ואנן קי"ל קיימו ולא קיימו כמ"ש ואח"כ אומר רבותא יותר נטל אם על הבנים וקצץ אנפיה ושלחה מכין וכו' ומשהה וכו' ואם מתה או ברחת לוקה עכ"ל כדומה לא מיבעיא אם לא קיים זילוח כלל דלוקה כשמתה או ברחת אלא אפילו קיים קצת מצות זילוח כגון ששלחה קצוץ כנפים ג"כ הוה כלל קיים כלל ומחויב לנרלה ע"י שיגדלו כנפיה וישלחנה ואם שחטה בתוך זמן זה או מתה היו לוקה דזה ששלחה קצוץ כנפים הוה פלא קיים כלל עשה זו אך נוסף דזה

ג' יש להסתפק אם זה עתהבה התורה ואת הבנים תקה לך אם וזה חובה או רשות ואחד מן הנדונים פסק שהוא רשות ואם רוצה משלח האם והבנים יחד או לא ליטול הבנים כלל (הכ"ל סי' פ"א) וכמו שעת ימים העבור או ששת ימים תאכל מצות שהם רשות ולא חובה ויש להביא ראיה לזה מ"ש הרמב"ם פ"א פטרימה דין ו' האומר הריני נטל את האם ומשלח הבנים חייב לשלח האם וכו' עכ"ל וכדל"א כתב חייב לשלח האם וליטול הבנים ש"ס דבבנים אין קפידא ועוד ראיה כמה דתנן שם שלחה וחורה אפילו ר' ור' פ'עמים חייב לשלח ע"ש ואי ס"ד המחויב ליטול את הבנים הרי אחר שנמלט שוב אינו חייב בשלוח בדתנן התם נטל את הבנים והחזיר לכן וחורה האם פטור מלשלח ע"ש אלא אלא שאין חוב בזה אך ש"ס דדחות כגון שלא הספיק עדין לנטולם אבל מ"ס חייבא איכא וגם מהרמב"ם יש לדחות דאחרי שכתב חייב לשלח האם מסי"א ש"ס דחייב ליטול הבנים כדפתיב בקרא ועיקר הדין קמ"ל שאינו יכול להחליף כמ"ש בסעי' הקודם.

ד' ואין לשאול דאי"ל למה לן כלל הך קרא דואת הבנים תקה לך ד"ל דצריך לדרשא לך ולא לכלבד דכשהבנים טריפה פטור משילוח כמו שיתבאר וגם אין לשאול דאם אין חובה בלקיחת הבנים למה באמת פטרה חורה כשהן טריפה דאין זה שאלה כלל דאמו מעמי התורה גלויים לנו והרי גזירת ס"ך היא והנם שמפרשי התורה נתנו איזה מעשים והו לאסבורי בעלמא אבל באמת נעו מעגלותיה לא תדע ומ"ס מ' שזכרו ד' במצוה זו יקיים קרא כדלתיב דכל רשות שבתורה היא כמצוה רק לנבי חובה רשות קרו ליה ועוד דלפי מעמי החכמה שנאמרו במצוה זו בפ"י הרמב"ן ובח"י וביותר בזה"ה ותקונים בדקא הוא לוקה את הבנים.

ה' כתב הרמב"ם שם הלוקה אם על הבנים ושחטה הבשר מותר באכילה ולוקה על שחטת האם שנאמר לא תקח האם על הבנים וכן אם מתה קורם שישלחנה לוקה ואם שלחה אחר שלקחה פטור וכן כל מצות לית שניהקה לעשה חייב לקיים עשה שבה ואם לא קיימו לוקה בא אחר וחטף האם מידו ושלחה או שברחה מחמת ידו שלא מרעתו לוקה שנאמר שלח תשלח עד שישלח מעצמו והרי לא קיים עשה שבה עכ"ל.

ו' ביאור ה"ב"רם דשלח תשלח הו"ל לאו הניתק לעשה דאפילו אם לקח את האם בידו ולא שילחה יכול לשלחה אח"כ וכמ"ש הרמב"ם אח"כ וז"ל נטל אם על בנים וקיצץ אנפיה כדי שלא תעוף ושלחה מכין אותו סבת מדרות ומשהה אותה אצלו עד שיגדלו כנפיה ומשלחה ואם מתה קורם לזה או ברחת ואברה לוקה שהרי לא קיים עשה שבה עכ"ל דהעשה אינו